

PRADŽIOJE TAIP NEBUVO!

Užrašai iš Davide Proseri ir Julián Carrón kalbos
per Metų pradžios renginį, skirtą CL suaugusiems ir studentams.
Mediolanum Forum, Assago (Milanas), 2017 m. rugsėjo 30 d.

JULIÁN CARRÓN

Prašykime to neturto, kurio troškimu mus daug kartų šiomet užkrėtė Mandzonio Bevardis, antraip nebūsime pasirengę pradėti, viskas bus veltui. Prašykime giedodami Šventosios Dvasios himną.

Discendi Santo Spirito
The things that I see
Negra sombra

DAVIDE PROSPERI

Sveiki atvykę. Pirmiausia sveikinamės su visais susirinkusiais ir su miestais, prisijungusiais iš visos Italijos bei užsienio, kad šiuo momentu pradėtume metus. Norėčiau pradėti iš naujo primindamas Brolijos Rekolekcijų klausimą, kurį parinkome kaip temą šiai vasarai: „Ar išganymas mane tebedomina?“. Šis žodis, dažnai pamirštas, susidūrus su sunkumais, suklydimais ir gyvenimo rūpesčiais, staiga vėl tapo artimas. Žodis „išganymas“ išreiškia mūsų ribotumo, blogio, galime netgi sakyti mūsų niekio jausmą, tačiau nepaisant to, jis kartu perteikia gėrio siekį, didingumą, kuriam mūsų širdis jaučiasi sukurta. Vis dėlto matome, kad išganymas mums atrodo nepasiekiamas, nes jaučiamės jo neverti (nejmanoma, kad taip nebūtų pagalvoję tie, kas turi bent lašą savimonės), ir mums atrodo, kad visų mūsų pastangų nepakaktų jam nusipelnyti. Tačiau Jėzaus pasiūlymas Zachiejui, kaip sakė Carrón per Rekolekcijas, viską apverčia. Luko Evangelijoje sakoma: „Į šiuos namus šiandien atėjo išganymas“¹. Išganymas yra Kristus, Jo asmuo, ir mes buvome pagauti Jo žvilgsnio, kuris mus pakeitė. Nebūtinai iškart pasikeitė mūsų pomėgiai, taip pat mums nebuvo akimirksniu suteiktas gebėjimas nebeklysti ar paprasčiausiai pasitaisyti. Pirmiausia pasikeičia tai, kad pastebime Jo esatį, nes Jo žavesys įsiveržia į mūsų gyvenimą ir pritraukia prie Savęs. *Neatlygintinumas*, su kuriuo dirbo jaunuoliai, per Meeting'ą praleidę valandas savanoriaudami stovėjimo aikštelėse saulės kaitroje, arba tvarkę sales ir parodas (ir patys susimokėję, kad galėtų tai daryti!), ir kuris visus nustebino, tampa nesuvokiamas, jei galvojame, kad tai tiesiog jų dosnumo rezultatas. Tokio neatlygintinumo sąlyga – būti patenkintiems tuo, ką gavome. *Dėkingumas* yra tai, ką matėme spindint tų jaunuolių akyse lygiai taip, kaip ir daugelio suaugusiųjų, išitraukusių į visuomeninę veiklą. Matome tą spindesį, nes jis išreiškia esantį įvykį, kuris galbūt dabar įvyksta pirmą kartą žmogaus gyvenime, o gal įvyksta iš naujo po daugelio metų. Aš pats jį mačiau, dalyvaudamas daugybėje stovyklų ir gestų, kuriuos paruošėme šią vasarą.

Noriu papasakoti vieną epizodą iš asmeninio gyvenimo, kuris man įvyko prieš kurį laiką: buvo viena tų dienų (manau, taip yra nutikę bet kam), kai sulaukęs vakaro ištari: „Šiandien nieko gero

¹ Plg. Lk 19,1-10.

nenuveikiau“. Tačiau kitaip nei visais kitais kartais, atsiklaupiau ir ištariau: „Viešpatie, šiandien neturiu, ką Tau duoti, tačiau esu čia“. Tai viską manyje pakeitė: „Tu, Viešpatie, esi, todėl ir aš esu, ir todėl rytoj vis dar galiu viltis, net jei šiandien neturiu, ką tau duoti“. Manau, jog žmogaus laikysenai būdinga trokšti, kad gyvenimas būtų naudingas. Kun. Giussani, būdamas dvidešimt trejų metų, parašė: „Esu apimtas įkyrios minties: nenoriu gyventi veltui“². Kaip žema ir menka galvoti, kad gyvenimo vertė yra tai, ką gyvenimas man gali duoti. Mano širdies atvirumas (kiekvieno žmogaus širdies atvirumas) trokšta, kad tai, kas esu, būtų naudinga visumai, vadinasi, ir pasauliui. O vis dėlto mes dažnai esame linkę savo gyvenimo vertingumą prilyginti tam, ką galime gauti, arba tam, ką esame pajėgūs padaryti. Todėl galvojame: „Šiandien nieko gero nenuveikiau, todėl viskas buvo veltui“. Tačiau gali atsitikti taip, kad pastebėsime (man taip atsitiko), kad esama didesnio naudingumo: esame naudingi, išgyvendami priklausymą nuo Dievo. Kitaip tariant, kad gyvenimo naudingumas – tai atsakymas Tam, kuris tave myli, tai veiksmas, kuris naudingas Tam, kuriam tu rūpi. Galbūt tai paprasčiausiai reiškia sutikti būti, priklausyti nuo To, kuris tau leidžia būti dabar, kaip šią vasarą įvyko dramatiškoje Charlie Gard istorijoje, kuri mus taip sujaudino. Tai, nuo ko priklausu mūsų naudingumas, yra tai, ką Kitas, suteikiantis tau būtį, mato tavyje, ne tai, ko tu iš savęs tikiesi. Todėl gyvenimas tampa vertingas, kai tampa paklusnumu. Iš esmės, tai pasirengimas paklusti Kristaus esaičiai, atsiduoti tam didingumui, kurį turbūt visai kitaip, nei norėtum tu, Kitas, nori įgyvendinti tavyje ir su tavimi pasauliui. Gyvename, kad visi pažintų Kristų, gyvename dėl žmogiškosios Kristaus garbės.

Todėl noriu paklausti: kaip galime vieni kitiems padėti gyventi sąmoningumu dėl tokio priklausymo?

CARRÓN

Kam iš mūsų nesinorėtų būti nustebintam kažko, kas viską priverčia dainuoti, kaip sakoma dainoje „Negra Sombra“? Kai toks įvykis įvyksta, paprasta jį atpažinti, nes jis atsako širdies ilgesiui. Iškart jį aptinkame, nes viskas gyvenime uždainuoja. „Jei dainuoja, tai tu dainuoji, jei verkia, tai tu verki, [...] tu esi naktis ir aušra. Esi visame kame, man esi viskas, manyje gyveni“³. Visiškai priklausome tuo to Tu.

Iš tiesų suprantame, ko laukiame, kai Jį atpažįstame per įvykius, per kuriuos Jis pas mus ateina, dėl Jo gebėjimo suvirpinti visa tai, kuo gyvename, ką liečiame. Nereikia jokios specialios „įrangos“, užtenka, kai tai įvyktų ir taptų pasiūlymu mūsų širdžiai. Užtenka pamatyti, ką Viešpats daro, kad verktume iš susijaudinimo, kaip sako „The Things that I see“ žodžiai⁴.

Kai išgyvename tokią elementarią patirtį, negalime netrokšti, kad tas Tu mūsų niekada nepaliktų: „Niekada manęs nepalik, šešėli, kuris visada mane nustebini“, taip baigiasi daina „Negra Sombra“. Troškimas priklausyti nuo tos esaties viską pakeičia. Kaip norėtusi visada būti nustebinamiems įvykio, kuris viską atnaujina! Tuomet vis aiškiau pamatytume, kad jei kažkas dainuoja, tai dėl to, kad Tu jam leidi uždainuoti, jei virpa, tai dėl to, kad Tu leidi suvirpėti, nes Tu esi visame kame, nes Tu manyje gyveni.

Kai tokia nuostaba dėl įvykio neužvaldo, kas tuomet įsivyrąja?

² *Lettere di fede e di amicizia ad Angelo Majo*, San Paolo, Cinisello Balsamo-Mi 2007, p. 33.

³ R. de Castro-J. Montes Capón, *Negra sombra, Canti*, Soc. Coop. Ed. Nuovo Mondo, p. 292.

⁴ *The things that I see, Canti*, op. cit., p. 344.

1. Formalizmas

Kaip ką tik pasakėme, paprasta įvardinti įvykį, kuris atsako mūsų gyvenimui, kai įvyksta; tačiau lygiai taip pat paprasta suprasti, kai taip neatsitinka, nes mūsų dienose niekas nedainuoja, viskas tampa plokščia ir formalu. Ir pradingsta džiugesys. Tai taip aišku, kad neįmanoma nepajusti.

„Jaučiu, kad pasiekiau esminę savo egzistencijos kryžkelę. Neatidėliotiną, esminį lūžį“. Tai – vieno bičiulio žodžiai, kuriuos perskaičiau praėjusį birželį per Bendruomenės mokyklą ir kurie mane lydėjo visą vasarą, nes atskleidė, kur užkliūname. Jo laiškas tęsėsi toliau (perskaitysiu keletą eilučių): „Mano tikėjimas formalus, mano gyvenimas kupinas egzistencinio moralizmo (ko „negalima daryti“ arba priešingai, ko „negalima nedaryti“: tai ir didūs gestai, tokie kaip Maisto bankas, Vaistų bankas, Kalėdinės iniciatyvos, Karitatyvinė veikla, bendras fondas, Rekolekcijos, Bendruomenės mokykla ir t.t.). [Taigi jis tikrai dalyvauja nemažai gestų ir iniciatyvų.] Tačiau testas (visada tas pats negailestingas testas), džiugesio testas sutriuškina: džiugesio nėra. Tėra varginantis, pretenzingas, egoistiškas elgesys. Aš taip nebegaliu. Norėčiau būti džiugus. O vietoj to, gyvenu įsisukęs į rutiną“. Tuomet mūsų bičiuliui paaiškėja, kaip jis atitolo nuo priklausymo, kuris mus visus kuria: „Kristus išties atskirtas nuo mano širdies. Išgelbėjimas mane domina, tačiau jam visada taikau savo modelį. Ir po daugelio metų judėjimo istorijoje, sunku patikėti, kad taip „nusigyvenau“. [...] Džiugesys visada lieka kažkur kitur!“.

Šis laiškas mums padeda suvokti tai, ką mums sako kun. Giussani (apie tai prisiminėme per Brolijos Rekolekcijas): „Bet kokia tokio kaip mūsų judėjimo išraiška yra nieko verta, jei iš konkrečių išgyvenamų įvykių gelmės neiškyla kvietimas atminti Kristaus esatį [jei neauga sąmoningumas, kad priklausome Jam]. Priešingai, tai dar pablogina žmogaus situaciją, nes sudaro palankias sąlygas formalizmui ir moralizmui. O tą įvykį, kurį turėtume virpėdami išlaikyti atmintyje ir širdyje kaip mūsų tarpusavio santykių kriterijų, paverčia sociologine pribėga, socialine pozicija“⁵. Jei viso to, kas mums duota, neišgyvename kaip šauksmo, kuris mus kviečia atminti Kristų, niekas, ko insimės, nepajėgs mūsų patenkinti ir suteikti mums taip trokštamo džiugesio. Iš mus sukrėtusio gyvenimo įvykio teliks „reikalai“, kurie bus tarsi mokestis, kurį reikia sumokėti, kad priklausytume šiai draugijai.

Neatsitiktinai kun. Giussani mus perspėjo apie formalizmą, su kuriuo dalyvaujame pasiūlytuose gestuose, perteikdamas jį šiais žodžiais: „Nesame susitvarkę, eidami į Bendruomenės mokyklą [...] ar dalyvaudami šventosiose Mišiose, nesame susitvarkę, jei daliname skrajutes ar klijuojame sienlaikraščius. Tai gali būti tik formalumas, kuriuo žmogus susimoka mokestį už socialinę tikrovę, kuriai priklauso. Kada visa tai tampa patirtimi? Kai tau kažką sako ir kažką tavyje išjudina“⁶.

„Kaip iš to ištrūkti?“, klausia šis bičiulis. Tai, ką jis yra patyręs, jam padeda pastebėti atsiradusius simptomus (formalizmas, rutina, tas „nebegaliu“), tačiau jis jau turi savo modelį išganymui pasiekti ir nėra pasirengęs jo pakeisti: „Tik nereikia man sakyti, kad šis mano nerimas yra „gėris“, nes aš tikrai nesuprantu. Nereikia man sakyti, kad mano (galimas) šauksmas „reikalingas“, ir kad Kristus yra ir jame, kad manęs laukia, kad visa tai, ką išgyvenu, skirta ne kam kitam, bet man!“

⁵ L. Giussani, „Appendice“, iš Id., *Alla ricerca del volto umano*, Jaca Book, Milano 1984, p. 90.

⁶ L. Giussani, *Uomini senza patria (1982-1983)*, BUR, Milano 2008, p. 194.

Visa tai suprantu tik formaliame, ne egzistenciniame lygmenyje. Po viso šito laiko aš vėl turiu pradėti nuo nulio“.

Kaip gali mūsų bičiulis kažką suprasti egzistenciniame lygmenyje, jei nesutinka pasukti vieninteliu keliu, kuris jam leistų suprasti?

O koks tas kelias?

2. Patirties ir istorijos kelias

Kad suprastume kažką egzistencijos lygmenyje, reikia dėmesingumo išgyvenamai patirčiai, „simptomams“, kuriuos ji nuolat mums siūlo. Paslaptis, norėdama, kad suprastume, visada pasinaudoja istorija. Mums tai nepailsdamas primindavo kun. Giussani: „Man istorija yra viskas; aš visko išmokau iš istorijos“⁷.

Tačiau galime užsispyrę priešintis tikrovės provokacijoms. Tarsi nepajėgtume suprasti, ką šie simptomai nurodo, tarsi nesuprastume jų prasmės. Tačiau jie tarsi šauksmas, kuriam Dievas, kupinas švelnumo mūsų atžvilgiu, leidžia ištrykšti iš mūsų gelmių. Tarsi sakytų: „ar nesupranti, kaip tau Manęs reikia, iš tų simptomų, kuriuos jauti? Juk ne kažkas kitas tau tai pasako, neatsiunčiu tau angelo; supranti iš tų simptomų!“. Nes jei nesame pasirengę atpažinti to, kas pasirodo per mūsų pačių patirtį, jei nesame atidūs ir neklausome simptomų, „nepatikėsime, jei kas ir iš numirusių prisikeltų“⁸, kaip tam tikrame kontekste yra pasakęs Jėzus.

Tačiau pažiūrėkite, kas atsitinka, kai žmogus yra pasirengęs atpažinti, kad simptomas yra pozityvus dalykas, kad tai – Paslapties kvietimas. Mūsų bičiulė Mireille papasakojo, kad jos šeimos gyvenime atėjo toks metas, kai nepastebimai nustojo mylėti taip, kaip mylėjo prasidėjus jos santykiui su vyru, už kurio ištekėjo. Būtent dėl to jai tai tapo iššūkiu: įvyko kažkas, kuo Paslaptis pasinaudojo, kad ją išprovokuotų, kad jai leistų suprasti, ko neteko. Tai nebuvo baisi poros krizė, jie ir toliau užsiėmė kasdieniais dalykais, tačiau prarado ištakas. Taigi ji pasakoja: „Būname kartu, kartu viską darome, rūpinamės jaunuoliais, namais, mus palaiko mūsų šeimos, mūsų namuose kad ir kiekvieną savaitgalį svečiuojasi jaunuoliai iš gatvės, kuriems padedame, kiekvienas gerai atlieka savo darbą, mes netgi vienas kitam padedame dirbti, tačiau atitrūkome, atitolome vienas nuo kito. Troškimas, kurį išreiškė vienas žmogus [kuris jai parodė tam tikrą dėmesį], man leido suprasti, kad esmė nėra tai, kad tarp manęs ir mano vyro atsirado kažkoks nepatogumas, atstumas, tačiau tai, kad Kristus nebėra mūsų kasdienybės atspirties taškas. [Štai kaip dalykai paaiškėja egzistenciniame lygmenyje.] Tai, kas mummyse liepsnojo, kas mums leido eiti prieš srovę mūsų kultūroje, kuri kitaip suvokia santuoką, buvo Kristaus įžiebta ugnis. Ši ugnis mus pastūmėjo rintis tokį gražų gyvenimą poroje, kad jautėmės unikalūs pasaulyje, tačiau šiandien teliko žarijos, kurioms kyla pavojus tapti pelenais. Dabar tejučiuame kasdienybės svorį“. Paprasta atpažinti, kai Kristaus atnešta ugnis užgęsta: tai parodo kasdienybės svoris, gyvenimas nustoja dainavęs.

Tuomet pasimato, ar žmogus iš tiesų pasirengęs mokytis iš to, kas įvyksta, t.y. pastebėti simptomą ir priimti jį kaip galimybę. Būdami tokioje situacijoje, kurią nupasakojo Mireille, galėtume dejuoti: „Ar aš vis dar toks pats? Aš vėl patekau į tokią situaciją po daugybės metų?“. O ji ne, kaip rašo, ji džiaugėsi, kad suprato, „kaip Viešpats, būdamas genialus, pasinaudojo bet koku susitikimu,

⁷ A. Savorana, *Vita di don Giussani*, BUR, Milano 2014, p. VIII.

⁸ Plg. Lk 16,19-31.

kad sugražintų mums save pačius“, t.y. Jis vėl ėmė rūpintis ja ir jos vyru. Vyras, girdėdamas žmonos žodžius, pripažino tą patį dalyką ir jai pasakė: „Mūsų meilė užaugo kaip medis, ant kurio nutūpia paukščiai, o žmonės randa pavėsį [jų namai nuolat atviri kitiems], tu teisi! Jei nustosime semtis iš šaltinio, išdžiūsime. Ir niekas, ką dabar matome, nebebus įmanoma!“.

Kas nenorėtų turėti tokių draugų? „Jų nuolankumas yra naujo pasaulio sėkla“, neseniai pasakė Popiežius, užbaigdamas kvietimu: „Susitik su tais žmonėmis, kurių širdis išliko tarsi vaiko“⁹.

Taigi klausimas, ar mes esame pasirengę priimti tą būdą, kuriuo Dievas per tikrovę „išverčia mūsų duris“: tai gali būti ir sunkumai meilės ryšyje, kaip matėme, ir kažkas kito. Gerai nežinome, koks bus būdas, kuriuo Paslaptis mus pakvies, kaip nuspręs išversti mūsų duris, mus pačiuoti ir neleisti, kad ir toliau užsiimtume dalykais, kurie mums nieko nebereiškia. Tuomet Viešpats turi imtis drąsios iniciatyvos, kad priverstų mus ištrūkti iš dusinančio formalizmo.

„Man istorija yra viskas; aš visko išmokau iš istorijos“. Dabar geriau suprantame, kodėl kun. Giussani niekad nepailso mums to kartoti.

Taigi, ko siekiame rimtai pažvelgdami į simptomus?

3. Susigražinti pradžia

Tai, kas atsitinka, „simptomai“, kuriuos jaučiame, reikalingi tam, kad leistų susigražinti *pradžią*, ištakas, pradinį patirties tyrumą, tai, kas mus užkariavo ir patraukė. Mireille mums labai aiškiai parodė, kaip per juos ji pastebėjo, kad Kristus nebebuvo jos kasdienybės atspirties taškas.

Turėdami omenyje visa tai, kas jai įvyko, galime geriau suprasti tai, ką kun. Giussani papasakojo per Brolijos Rekolekcijas 1982 metais (ir ką dabar visi galime perskaityti, nes buvo išleista knyga „Una strana compagna“ (Keista draugija)). Net atrodytų, kad jo pasakyti žodžiai yra atsakymas mūsų nupasakojamai situacijai, kad padėtų mums suprasti patirtį, kurią išgyvename dabar ir kuri mus paliečia itin asmeniškai. Konkreti kiekvieno iš mūsų patirtis visada tampa pagalba suprasti tuos dalykus, kurie yra esminiai visiems.

Taigi, pasiklausykime kun. Giussani: „Praeitą vakarą, per susitikimą Milane, pastebėjau, kad per šiuos metus, maždaug per penkiolika pastarųjų metų [jis tai pasakė 1982 metais], per visus šiuos mūsų kelio metus, Comunione e Liberazione judėjimas tarsi remiasi Kristaus atneštomis idėjomis. Tokiu būdu, tikslas, kurio siekėme dėdami pastangas įgyvendinti asociacines, karitatyvines, kultūrinės, socialines, politines veiklas, žinoma, buvo išsijudinti patiems ir siekti idealo, sekant tomis nuorodomis, kurių mus išmokė Kristus. Tačiau pradžioje taip nebuvo“¹⁰. Kun. Giussani tai pasakė kalbėdamas apie judėjimo situaciją, tačiau galėtų pasakyti tą patį Mireille arba bičiuliui, kuris parašė laišką: „pradžioje taip nebuvo“.

O kaip buvo pradžioje?

„Judėjimo pradžioje, pirmaisiais metais, kūrėme remdamiesi ne Kristaus atneštomis vertybėmis [tai nebuvo didžiausias mūsų rūpestis], bet pačiu Kristumi [nebuvo taip, kad niekas nieko nekurtų], gal ir naiviai, bet širdies tema, įtikinanti paskata buvo Kristaus faktas. [...] Pradžioje kūrėme, stengėmės kurti remdamiesi kažkuo, kas vyko [kaip būna tada, kai du žmonės ima draugauti: tai, kas vyksta tarp jų, lemia visa tai, ką jie daro], ne atneštomis vertybėmis, tiksliau, neišvengiama jų

⁹ Pranciškus, *Bendroji audiencija*, 2017 m. rugsėjo 20 d.

¹⁰ L. Giussani, *Una strana compagna*, BUR, Milano 2017, p. 88.

interpretacija: stengėmės kurti remdamiesi tuo, kas vyko ir kas mus pagavo. Kaip tai bebūtų naivu ar šleikiščiai perdėta, tai buvo tyra pozicija. Tačiau kadangi jos atsisakėme, įsikabindami pozicijos, kuri visų pirma buvo, sakyčiau, „kultūrinis pritaikymas“, o ne entuziazmas dėl Esaties, nepažįstame (bibline šio žodžio prasme) Kristaus, nepažįstame Dievo slėpinio, nes Jis mums nėra artimas“¹¹.

Čia labai aiškiai matosi, kaip kun. Giussani įvertina įvykusį atsitraukimą: nuo entuziazmo dėl Esaties prie pozicijos, vadinamos „kultūrinis pritaikymas“, ar prie daugybės veiklų, kurios savaime teisingos (dėmesio!), niekas nesako, kad Mireille ar laišką parašęs draugas nesielgė teisingai. Tačiau to neužtenka. Mūsų neturtas, mūsų troškulys yra begalę kartų didesni už tai, ką darome. Tam, ko mums reikia, nėra tinkamo atsakymo kultūroje ar etikoje. Toks atsitraukimas gali įvykti asmeniniame lygmenyje, meilės ryšyje tarp vyro ir žmonos, tarp draugų, gali įvykti kiekvieno asmeniniame ar bendruomenės gyvenime, o baisios pasekmės, kurias nurodo kun. Giussani, yra tai, kad „nepažįstame Kristaus“, todėl mūsų veiduose neatsispindi džiugesys. Mes viską darome, tačiau mus išjudina ne entuziazmas dėl Kristaus esaties, kaip buvo pradžioje. „Pradžioje taip nebuvo“.

Tačiau kaip buvo pradžioje? Kun. Giussani išlieka kategoriškas: „Kristus – egzistencijos priežastis, Kristus – mūsų kūrybiškumo motyvas [todėl Jis nėra kūrybiškumo trūkumas], ne per mūsų interpretacijas, bet tiesiogiai: nėra kitos pozicijos, kuri būtų krikščioniška, jei ne ši“. Tęsia toliau: „Visa kita, egzistencijos išjudinimas ir kūrybiškumas, ateis vėliau, tačiau Kristus kaip egzistencijos priežastis ir kūrybiškumo motyvas ir yra tai, ką būtina susigrąžinti. Tai – nenumaldomas troškimas susigrąžinti pradinį mūsų judėjimo gyvenimo tyrumą, kurio daugelis nėra matę“¹². Tikiuosi, kad kiekvienas pajus Kristaus meilę mūsų gyvenimui per šį Giussani šauksmą: reikia susigrąžinti tokį pradinį tyrumą. Bičiuliai, ir mes šiandien turime tai susigrąžinti, jei nenorime atsidurti tokioje situacijoje, kurioje imame dusti, kai visa tai, kuo užsiimame, mums nesuteikia džiugesio.

Man daro didelį įspūdį, kad net ir jaunieji mūsų draugai iš gyvenimo gelmių pajunta tą patį troškimą susigrąžinti pradinį tyrumą. Vienas moksleivis man parašė: „Mano atostogos buvo beveik tobulos „judėjimo“ atostogos, sakyčiau. Bendruomenės stovykla, kelionės, vakarai, Meeting‘as, aš praktiškai niekada nesustojau. Po viso šito – grįžimas namo. Manau, kad ši kartą jis buvo pats baisiausias po visų mano atostogų. Nebuvo ilgesio, nebuvo trūkumo, nebuvo tuštumos. Buvo tikra bedugnė, tokia didelė žaizda, toks stiprus šauksmas, kad nesugebėjau jo nutildyti. Visa ta tuštuma, kuri susikaupė per atostogas, ėmė mane pulti ir aš supratau vieną dalyką: aš taip seniai nesimeldžiau, ne sukalbėdamas „Sveika Marija“ ar „Tėve mūsų“ [sukalbėti formaliai], ne, turiu omenyje tikrą maldą, dialogą su Viešpačiu, momentą, kai žvelgiu Jam tiesiai į veidą, kad suprasčiau, kas esu. Paskutiniu metu veikiausiai dalyvavau visuose „judėjimo gestuose“, tačiau praradau save. Nes visa tai be Kristaus yra tuštuma. Išties, kadangi Jis mums duoda viską, Jis ir prašo visko. Pastebėjau, kad gyvenau krikščionyste „be Kristaus“. Pirmiausias dalykas, kurį atradau, buvo Jo esatis [pradžioje vyravo Jo esaties žavesys], tačiau laikui bėgant atradau tiek daug kitų dalykų, kad apie Jį užsimiršau. Kaip įmanoma gyventi Judėjime ir nepamiršti apie Jį? Kaip galiu išlaikyti gyvą Jo esatį manyje?“.

Štai atsitraukimo pavyzdys: visur dalyvaudamas pamirštu Kristų; gyvenu judėjimu pamiršdamas apie Jį. Tačiau tuo pat metu – naujiena: imame pastebėti, kai mums Jo trūksta.

¹¹ Ten pat, p. 88-89.

¹² Ten pat, p. 89.

Norint atsakyti į užduotą klausimą, verta suprasti kun. Giussani priminimą, nes gyvenimas nuolaidų nedaro. „Įvykus tokiam pasikeitimui [kai gyvenimo priežastimi nebėra entuziazmas dėl Esaties, bet „kultūrinis pritaikymas“], tapo itin lengva supainioti mūsų patirtį su organizacine bei kultūrine veikla, kuri kartais būna baisiai uždara ir nusprendžiama bei vykdoma autoritariškai“¹³.

Norint susigrąžinti tyrą pradinę poziciją ir, vadinasi, tą priklausymą, kuris viskam leidžia uždainuoti, reikia suprasti, ką Giussani vadina „kultūrinio pritaikymu“, kuris laikui bėgant nustelbė entuziazmą dėl Esaties. 1991 metais jis pasakė tai, kas mums parodo, kaip jis visada mus lydėjo: „Sukčiausią puolimą prieš mūsų judėjimą vykdo tie, kurie viską pradeda nuo žodžio „kultūra“. Yra atvirkščiai: kultūra atsiranda [iš įvykio,] iš egzistencinio apsisprendimo. Pirminė kultūra, kaip ją vadina Jonas Paulius II, yra tai, kas priklauso įvykiui. Sugrįžti prie įvykio, prisiminti tikslą reiškia atsakyti ir į visas kitas reikmes. Štai esmė: neturime jausti antipatijos kultūrai, turime kontratakuoti, pasitelkdami kultūros ištakas“¹⁴.

4. Krikščionybė kaip ideologija ir krikščionybė kaip tradicija

1998 metais kun. Giussani kitais žodžiais vėl prakalbo apie tą pačią problemą: „Šiais metais paaiškėjo skirtumas, kurį atradome, tarp ideologijos ir Tradicijos“¹⁵. Tęsia pridurdamas dar du besiskiriančius dalykus: ideologiją ir Įvykį. Jis sako: „Krikščionio atspirties taškas yra Įvykis. Kitų atspirties taškas yra dalykų paliktas įspūdis“¹⁶, kuris tampa išankstine nuostata ir išsivysto į kalbas, t.y. į ideologiją. Kai kas nors mus įžeidžia, aiškiai pasimato, kad mūsų laikyseną nulemia įspūdis, kurį šis dalykas mums palieka, ir vėliau juo remdamiesi susikuriame išankstines nuostatas ir tam tikrą dalykų viziją.

Vis dėlto, kiekviename santykiyje krikščionio atspirties taškas yra Įvykis. Ką tai reiškia? Prisiminkime visiems gerai žinomą epizodą, kurį mums papasakojo kalinys: jo reakcija po žeminančios patikros nebuvo nulemta bjauraus įspūdžio, kurį jam paliko toks būdas atlikti patikrą, bet Įvykio, kuris įėjo į jo gyvenimą ir pažadino jame kitokią laikyseną patirtos neteisybės atžvilgiu. „Ar gali sargybiniai kitaip elgtis, jei neišgyveno tokios pat patirties, t.y. jei Kristaus faktas jų nepalietė taip, kaip palietė mane?“. Šis pavyzdys paaiškina tam tikrus dalykus, kuriuos mums kartais sunku suprasti. Tai paprasta: iškart tampa akivaizdu, kad jo atspirties taškas santykiyje su tais sargybiniais nebuvo paliktas įspūdis, bet Įvykis, kuris jį palietė ir užvaldė net ir tą akimirką, pakeisdamas jo reakciją. Be tokio Įvykio viską be išimties nulemtų aplinkybių raizginys.

Tačiau tam, kad jis taptų atspirties tašku, reikia, kad Įvykis vyktų dabar, sako Giussani: „Pradžia, pagrindas, pamatinis visos žmogiškosios patirties principas yra Įvykis“, tik tada, jei jis vyksta dabar. „Įmanoma suprasti šį Įvykį, nes jis vyksta dabar“¹⁷. Aš suprantu, pajaučiu svarbą, patiriu pasikeitimo galią, nes jis įvyksta, vyksta dabar, ne dėl to, kad „jau žinau“. Įvykis yra būtent tai, ko dar nežinau.

Kodėl mane taip jaudina to kalinio pavyzdys? Nes jis akivaizdžiai parodo, jog Įvykį suprantame iš pokyčio, ne dėl to, kad žinome teisingą apibrėžimą. Visi žinome, kas yra Įvykis, ir vis

¹³ L. Giussani, *Una strana compagnia*, op. cit., p. 89.

¹⁴ L. Giussani, „Corresponsabilità“, *Litterae Communione CL*, n. 11/1991, p. 34

¹⁵ L. Giussani, „Avvenimento e responsabilità“, *Tracce*, n. 4/1998, p. III.

¹⁶ Ten pat.

¹⁷ Ten pat.

dėlto dažnai reaguojame visiškai kitaip nei jis. Kodėl? Nes neužtenka žinoti, neužtenka susidaryti įspūdį. Testas, ar Įvykis vyksta dabar (testas reiškia, kad nekalbame apie teoriją, apie abstrakčias žinias, tačiau apie realų faktą, kuris man vyksta dabar ir kurį atpažįstu, priimu, ir kuris tampa atspirties tašku bet kokiam mano veiksmui), yra kaip aš elgiuosi su žmonėmis ir dalykais. Testas yra naujovė, kurią pastebiu savyje, savo reakcijoje. Todėl negaliu kalbėti apie kalintį mūsų bičiulį ir negalvoti apie Jėzų; jo reakcija parodo, kad Jėzus veikia dabartyje. Tvirtu ryšio su Tėvu dėka, Jėzus apie tuos, kurie Jį nukryžiuavo ir įžeidinėjo, pasakė: „Tėve, atleisk jiems, nes jie nežino, ką darą“¹⁸. Taip pažvelgti į savo žudikus Jam leido tik tas priklausymas, tik tas unikalus Jo ir Tėvo artumas. Laikysena, kurią paliudija Kristus, išreiškia kultūrinę naujovę, kurią Jis atnešė į pasaulį. Kad ją suprastume, turime atpažinti, kas vyko Jėzaus širdyje.

Tai mus atveda prie kito klausimo: „Kaip galima perduoti įvykį, perteikti jį tam, kas ateina dabar?“. Kun. Giussani atsako: „Jei tai Įvykis, kuris pasikartoja, jis kartojasi kiekvieną dieną“. Įvykis save perteikia įvykdamas. Krikščionybė – tai Įvykis, ir ji perduodama vieno žmogaus kitam, kaip įvykis. Ji nesireiškia kaip mokymų ar nurodymų visuma, ji nesusiaurinama iki koncepcijos ar kultūros. Nuo to viskas priklauso. Antraip krikščionybė susiaurinama iki ideologijos. Toks susiaurinimas gali nulemti ir tai, „kaip suvokiame krikščionišką katechezę“ bei Bendruomenės mokyklos darbą, net ir tai, „kaip suvokiame krikščionybę ir Bažnyčią“¹⁹. Iš ko galime atpažinti susiaurintą krikščionybę? Iš to, kad ji mūsų nekeičia.

Toks buvo kun. Giussani indėlis Bažnyčioje, kaip pasakė kardinolas Ratzingeris per jo laidotuves: „Tik Kristus suteikia viskam prasmę mūsų gyvenime; kun. Giussani visuomet savo gyvenimo ir savo širdies žvilgsnį kreipė į Kristų. Taip jis suprato, kad krikščionybė nėra intelektualinė sistema, dogmų rinkinys, moralizavimas, bet kad krikščionybė yra [...] įvykis“²⁰. Tačiau dar prieš tai, Jonas Paulius II 2002 metais parašė laiške dvidešimtųjų Brolijos pripažinimo metinių proga: „Krikščionybė, nors ir būdama į išganymą vedančių doktrinų bei taisyklių visuma, pirmiausia yra susitikimo „įvykis“. Būtent šią įžvalgą ir patirtį pastaraisiais metais Jūs skleidėte daugybei prie judėjimo prisijungusių žmonių“²¹.

Reikia susigrąžinti šią įžvalgą ir patirtį, jei nenorime uždusti, susiaurinę lobį, kurį laikome savo rankose. Tokiu atveju judėjimas nebeatitiktų savo autentiškos prigimties, net jei ir toliau užsiimtume daugybe dalykų.

Kun. Giussani mus kviečia žengti žingsnį tokio susigrąžinimo kryptimi: „Toks Įvykio kaip gyvenimo visumos, kaip absoliutaus gyvenimo ir istorijos paaiškinimo, „perdavimas“ vadinasi Tradicija“. Atidžiai pasiklausykime, kaip jis ją apibūdina, kad neleistume sau galvoti, kad jau žinome: „Tradicija yra besitęsiantis atminimas, [ir tuoj pat pasitaiso] tiksliau, įvykis, kuris tęsiasi kaip atminimas, atmenant. Tai nėra įvykis, apibūdinamas iš atminties, tai – atminimas, kurį atvėrė [įspūdinga!] kažkas didingesnio, kažkas galingesnio [kad tai nesuakmenėtų į doktriną], todėl jis tampa istorinio tęstinumo ženklu“. Pažvelkime į Emauso mokinius: tik tada, kai Jėzaus gyvenimo faktų, kuriuos jie puikiai žinojo ir papasakojo nepažįstamam pakeleiviui, atminimas buvo „atvertas“

¹⁸ Lk 23,34

¹⁹ L. Giussani, „Avvenimento e responsabilità“, *Tracce*, n. 4/1998, p. III

²⁰ Kardinolo J. Ratzingerio pamokslas kun. Giussani laidotuvių metu, Milanai 2005 m. vasario 24 d., iš A. Savorana, *Vita di don Giussani*, op. cit., p. 1188.

²¹ *Laiškas kun. Giussani*, 2002 m. vasario 12 d., iš *ten pat*, p. 1095.

prisikėlusio Kristaus, abu mokiniai pasikeitė ir suprato. Kun. Giussani tęsia: „Atminimą suprantame arba kaip praeities prisiminimą, pamaldų, simpatišką, gerą, gražų prisiminimą, kuris mūsų širdį padaro žmogiškesnę, kai apie jį galvojame, arba atminimas gali būti viskas!“, yra viskas. Kitaip tariant, atminimas yra šis įvykis, kuris nuolat įvyksta iš naujo, kurio nesukuriame patys, kuris nepriklauso nuo mūsų iniciatyvos ar nuo mūsų galios. „Primoji pozicija [kuri atminimą prilygina prisiminimui] iš esmės susiaurina tai, kaip žmogus suvokia pasaulį, jaučia ir tvarko gyvenimą, paversdama principu“²².

Dėmesio, kaip tęsia toliau: „Jei krikščionybė tampa vien tuo, jei ji perduodama kaip sąvoka, kaip doktrina, kaip tam tikras būdas suvokti ir tvarkyti gyvenimą, krikščionybė taip pat tampa ideologija. Būtent tokią Bažnyčios situaciją pastebėjome moderniaisiais laikais: moralės suvokimas negimė iš Kristaus, iš Kristaus įvykio, bet kaip efektyvus gyvenimo interpretacijos produktas, kuriam širdis prijautė ir kurį kritiškai paliudijo (ar bent jau stengėsi), tačiau tokiu būdu ontologija buvo visiškai užmiršta, ji buvo praktiškai „numarinta“ [labai reikšmingas šis žodis], kaip dantis, kai numarinamas nervas“²³.

Kas buvo „numarinta“? Naujoji ontologija, t.y. faktas, kad krikščionybė yra įvykis („Ontologija – tai skelbimas, kad Dievas tapo žmogumi ir kad šis įvykis, istorine šio žodžio prasme, tęsiasi istorijoje, nes tas žmogus prisikėlė: „štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos“²⁴). Kaip girdėjome iš pradžioje skaitytų liudijimų, niekas šios ontologijos neneigia, bet ją pamiršta, laiko savaime suprantama, kitaip tariant, ji nebėra atspirties taškas santykyje su visa tikrove, kaip pasakė Mireille. Tuomet tas santykis tampa tuščias, nes nepajėgia pats savęs palaikyti. Tai, kad ontologija numarinama, reiškia, kad išminties suvokti ir tvarkyti dalykus semiamės nebe iš įvykio. „Ar suprantate, ką bandžiau pasakyti, kai kalbėjau apie dešimtį metų po šešiasdešimt aštuntųjų krizės, per kuriuos tarp mūsų paplito tokia kultūros idėja, kuri nekilo iš Kristaus, bet siekė, kad būtume pripažinti pasaulyje už savo kultūrą?“²⁵.

Jei to nesuprasime, nesusigražinsime pradžios, jokiais pastangomis nesugebėsime susigražinti pilnatvės, kurią tik Jo esatis gali mums suteikti, ir netapsime naujos kultūros veikėjais, nes tik vykstantis Jo įvykis gali sukurti tikrą dalykų suvokimą. Toks suvokimas turi nuolat atgimti iš jį sukūrusio šaltinio ir reikštis per gyvą liudijimą, turi tapti matomas konkrečioje kiekvieno žmogaus patirtyje. Tik tokiu būdu jis gali būti vieno žmogaus perduodamas kitam. Man papasakojo apie dviejų mūsų draugų santuoką. Nustebę jaunosios kolegos paklausė: „Kodėl tu teki tokia jauna? Ir dar visam gyvenimui?“. Paskui jie sudalyvavo jos vestuvėse ir liko visiškai be žado. Jai grįžus iš povestuvinės kelionės, jie vis dar kalbėjo apie vestuvių dienos grožį. Naujas suvokimas yra nuolat kuriamas esančio įvykio ir „persiduoda“ įvykdamas.

Kaip pasakė von Balthasar per Rekolekcijas, kurias kun. Giussani vedė Šveicarijoje 1971 metų pradžioje, tradicija, „traditio“, t.y. tai, ką Dievas perteikė žmonėms, yra „Sūnaus savęs dovanojimas per Tėvą, kad būtų išgelbėtas pasaulis“²⁶. Štai kas yra „traditio“: Kristaus savęs dovanojimas pasauliui pagal Tėvo planą. Toks savęs dovanojimas, Tradicija, negali būti susiaurintas iki koncepcijos, doktrinos. „Autentiško įvykio esatis, šiandien įgyvendinamas autentiškas įvykis, kuris tapo esančiu

²² L. Giussani, „Avvenimento e responsabilità“, cit., pp. III-IV

²³ *Ten pat*, p. IV.

²⁴ L. Giussani, *L'uomo e il suo destino. In cammino*, Marietti 1820, Genova 1999, p. 71.

²⁵ L. Giussani, „Avvenimento e responsabilità“, cit., p. VII.

²⁶ H.U. von Balthasar - L. Giussani, *L'impegno del cristiano nel mondo*, Jaca Book, Milano 2017, p. 89.

per visas dienas iki dabar, vadinasi Tradicija: taigi ji ir yra pradinio Įvykio, autentiško Įvykio pasikartojimas kiekvieną dieną²⁷.

Krikščionybė, susiaurinta iki ideologijos, „atmeta“ Įvykį: centre nebelieka Įvykio, bet minčių sistema, kuri nors ir kilo iš Įvykio, lieka atsietą nuo šaltinio. Išlieka savitikslių, „savarankiškos“ kultūrinės ir etinės pasekmės, kurios neišvengiamai ima prarasti savo savybes. Tą reikia gerai suprasti.

5. „Mūsų“ šviečiamoji pagunda

Dabar galime suprasti, kur taiko kun. Giussani, kalbėdamas apie šiuos dalykus: į tą mąstyseną, kuri viską susiaurina iki doktrinos. Tai - Šviečiamojo amžiaus pagunda (kaip mums pasakė popiežius Benediktas XVI), kuri siekė išsaugoti didžiąsias krikščionybės tiesas, krikščioniškąsias vertybes, visa tai, ką krikščionybė atnešė, atskirdama nuo Įvykio, kuris visiems šiems dalykams teikė ir nuolat teikia gyvybingumą. Tai patvirtina Kantas, kuris tvirtina: „Išties galima ramiai tikėti, kad jei Evangelija nebūtų išmokiusi universalių etikos taisyklių [vertybių], paremtų jos nesuterštu grynumu, protas nebūtų pažinęs jų visumos, tačiau dabar, *kadangi jos jau egzistuoja*, kiekvienas gali įsitikinti jų teisingumu ir pagrįstumu, pasitelkdamas vien savo protą²⁸. Kaip paliudija Kantas, Šviečiamajame amžiuje buvo manoma, kad visa tai būtų išlikę savaime, nes protas buvo pajėgus tai pripažinti, tačiau laikui bėgant tokios pastangos pasirodė esančios nesėkmingos. Dabar galime tai suprasti, nes taip atsitinka mums ir tarp mūsų: jei atsiskiriame nuo Kristaus įvykio, nuo gyvo charizmos įvykio, viskas, ką darome, tampa nebeaišku ir nenaudinga.

Mus ištikis toks pats Šviečiamojo amžiaus likimas, jei nesuprasime, kaip perduodama krikščionybė, kaip išlieka charizma. Nors visi kun. Giussani tekstai mums pasiekiami, vis tiek mus gali ištikti nesėkmė. Mūsų diskusijos ir besipilantys žodžiai neišsprendžia problemos. Kaip matėme, kad viskas ėmė griūti aplink mus, taip pat galime sugriūti ir mes patys.

Kaip galime išvengti pavojaus pasiduoti (šviečiamajai) pagundai manyti, jog pakanka vien Evangelijos ar Giussani tekstų? Kaip padaryti, kad viskas netaptų numarinta doktrina? Pasiklausykime paties Giussani, nes jis mums pasakė viską, ko mums reikia, kad galėtume eiti į priekį: „Įvykis nenurodo tik kažko, kas įvyko ir nuo ko viskas prasidėjo, bet tai, kas pažadina dabartį, apibrėžia dabartį, suteikia turinį dabarčiai, padaro įmanoma dabartį. Tai, ką žinome, ar tai, ką turime tampa patirtimi, jeigu tai, ką žinome ar ką turime, yra kažkas, kas mums duodama dabar: yra ranka, kuri tai mums duoda dabar, yra veidas, kuris pasirodo dabar, esama kraujo, kuris teka dabar, yra prisikėlimas, kuris vyksta dabar. Už šito „dabar“ nėra nieko! Mūsų „aš“ gali išjudinti, sujaudinti, tai yra pakeisti, tik vienalaikis įvykis. Kristus yra kažkas, kas įvyksta mano gyvenime“²⁹.

Todėl 1998 metais jis dar kartą pasakė: „Tai atsivertimo klausimas“. Atsivertimo į ką? Kad neliktų jokių dviprasmybių, jis iškart paaiškina savo kvietimo prasmę: „Jei tu [kiekvienas iš mūsų] neatsiversi, ne į mane [taip sakė Giussani], bet į Jėzų, kuris tave pačiumpa mano ranka; jei po mūsų žodžių tavyje negimsta atsivertimas, nėra atsakomybės“, nėra atsakymo. „Kad būtų perduotas mums

²⁷ L. Giussani, *L'uomo e il suo destino. In cammino*, op. cit., p. 66.

²⁸ I. Kant, *Lettera a F. H. Jacobi*, 30 agosto 1789, iš Id., *Questioni di confine*, Marietti 1820, Genova 1990, p. 105.

²⁹ Plg. Istorinis Bažnytinės Asociacijos Memores Domini Archyvas, dokumentas pavadinimu „Dedicazione 1992 Rimini, 2-4 ottobre 1992“.

suteiktos charizmos gyvenimas, būtina išgyventi atsivertimą: ne į mane [pakartoja], bet į tai, kas man buvo pasakyta [ir perduota]³⁰.

Taip kun. Giussani atskleidžia savo meilę mums, nes norėdamas mums paaiškinti tam tikrus dalykus, apie kuriuos mums kalba, nesistengia išaiškinti, tačiau pasiūlo kelią: „Norėčiau padėti jums nueiti kelią, kurio dėka visi šie dalykai, apie kuriuos kalbu, gimė manyje“³¹. Taigi, norėdami išvengti, kad tai, ką jis sako, būtų susiaurinta iki mūsų pačių minčių, turime išmokti įsigyventi į tai, kaip šie dalykai gimė kun. Giussani gyvenime, tam, kad šiandien jie gimtų ir mumyse, toks buvo to moksleivio klausimas. Tik tuomet, kai dalykai, apie kuriuos jis kalbėjo, mums įvyksta iš naujo, galime juos suprasti nesusiaurindami. Taigi, kaip šiandien jie gali įvykti? Iš kur jie gimsta? Kaip galime šiandien iš naujo leisti į tą kelią, kurio dėka jis visa tai suprato? Kur šiandien vyksta tie dalykai, apie kuriuos jis kalbėjo?

³⁰ L. Giussani, «Avvenimento e responsabilità», cit., p. VII-VIII.

³¹ *Ten pat*, p. VIII.

6. Kristaus vienalaikiškumas – krikščioniškos patirties aspektų šaltinis, išliekantis laike

Priešingai nei teigė Kantas, „naujam pažinimui būtinas buvimas viename laike su įvykiu, kuris jį kuria ir nuolat palaiko“. Davide žodžiais tariant, tai reiškia būti visiškai priklausomiems, nes viskas mums dovanota. Kelias, norint gyventi tuo, ką kalbame, nėra „jau žinau ir dabar susitvarkysiu pats, pasitelkdamas savo protą ar savo pastangas“. Negalime kaltinti kun. Giussani, kad mūsų neperspėjo: naujas pažinimas mums pasitvirtina, jei tik esame „viename laike su įvykiu, kuris jį kuria ir nuolat palaiko“. „Kadangi šios ištakos nėra idėja, bet vieta, gyva tikrovė, naujas vertinimas tampa įmanomas tik per nuolatinį santykį su šia [gyva] tikrove, kitaip tariant, su žmogiškąja draugija, kuri yra pradinio Įvykio tęstinumas“³².

Kun. Giussani niekada nenustojo mums rodęs kelio: „Išties, suprantame dalykus ne dėl to, kad susėdame prie stalo ir parengiame studijų programą jiems suprasti; supratimas neateina užbaigus apmąstytą projektą [„dabar turiu tekstus, susitvarkysiu pats“]. Suprantame dalykus, jei kaip vaikai paklūstame Dievo istorijai savo gyvenime, istorijai, kuria pasinaudodamas, Jis nori visiškai išversti visas mūsų duris, nes esame sukurti iš Jo“³³. Kelias paprastas, kaip man rašo šis žmogus: „Pastebiu, kad kuo rimčiau priimu darbo hipotezę, kurią man siūlo judėjimas, tuo giliau, tikriau, kitaip regiu visa tai, kas mane supa“.

Arba mūsų minčių Dievas, arba istorijos Dievas: kiekvienas esame akistatoje su tokia alternatyva. Tai ne šaunumo problema, nes šiame lygmenyje mūsų šaunumo ir mūsų pajėgumo neužtenka. Tai – metodo, laikysenos problema. Apie tai šiais metais prisiminėme daug kartų, įkvėpti Bevardžio personažo. Pastaruoju metu prisiminėme tą vertingą formuluotę, kurią pateikė kun. Giussani, kalbėdamas apie „konkrečią istoriją“, ir kurios niekad nepavargsiu kartoti: „konkreči istorija yra krikščioniško žmogaus, jo moralės, jo santykio su Dievu, su gyvenimu bei pasauliu, suvokimo griaučiai“³⁴.

Su tokiu iššūkiu susiduria kiekvienas iš mūsų. Tą patį man parašė draugas, kuris paliko judėjimą ir negrįžo trisdešimt metų. Jei dar neperskaitėte jo laiško, galite tai padaryti rugsėjo mėnesio „Tracce“ numeryje. Papasakojęs savo gyvenimo įvykius, jis sako: „Tiek daug visko griūna ant mūsų. Tampa vis sunkiau atsikelti ryte, ir net „stebuklingos“ antidepresantų tabletės, rodos, nebeteri jokio poveikio. Esi prispaustas prabėgančių dalykų. Imi galvoti, kad gyvenimo grožis liko praeityje ir kad [dabar] kažin ko nebeliko. Dabar nebeužtenka mano pastangų, mano „efektyvumo“ [...]. Pasiekus tokį tašką, gyvenimas tampa paprastas: arba kristus tėra mažoji raidė, t.y. jis yra mano dievas, kurį palenkiu savo valiai ir savo protui, tuomet viskas tėra piktas pokštas; arba Dievas yra istorijos Dievas [...]. Sugrįžome [kalba apie save ir savo žmoną] ne dėl to, kad esame šaunūs. Grįžome, nes Kažkam rūpi, kad grįžtume namo“³⁵. Jie grįžo, nes vėl įvyko pradžia per susitikimą su vienu iš mūsų, tam tikroje vietoje, gyvoje mūsų tautos tikrovėje. Ir tai matome nuolat.

Todėl vis grįžtu prie Bevardžio personažo, nes naujas savęs, Liučijos, gyvenimo ir visos tikrovės pažinimas, kuris jį apgaubė, gimė iš įvykio, santykio su Kardinolu Federigu. Jei jam nebūtų

³² L. Giussani-S. Alberto-J. Prades, *Generare tracce nella storia del mondo*, Rizzoli, Milano 1998, p. 75.

³³ L. Giussani, *Una strana compagnia*, op. cit., p. 140.

³⁴ L. Giussani-S. Alberto-J. Prades, *Generare tracce nella storia del mondo*, op. cit., p. 82.

³⁵ „Tornare a casa, dopo trent'anni“, *Tracce*, n. 8/2017, p. 9.

atsitikęs tas įvykis, kuris jį padarė dvasios vargdieniu, nieko kito nebūtų užtekę. Jis ir prieš tai puikiai suprato, kad neša blogį, ir jautė sąžinės graužatį. Jis tai žinojo, gal ne visiškai sąmoningai, bet to jam neužteko, kad išsilaisvintų iš tokios savo situacijos.

Trumpai tariant, Bevardis mums primena, kokia tyrumo pozicija mums sugražinama, susitikus su Kristumi, ir taip pat primena, kad ištakų, pradžios metodas yra tas pats tęstinumo metodas: krikščionybė neįvyksta kartą visam laikui, o tada aš „jau žinau“, todėl tolesnis vystymasis priklausiu nuo manęs. Krikščionybė man dovanojama vis iš naujo, tai žvilgsnis, kuris man sugražinamas dabar.

Kun. Giussani apibūdina tolesnį žingsnį šitaip: „Būdas, kuris leidžia atsirasti vertinimo kriterijui, [...] įvardijamas žodžiu „žvilgsnis“. Tai reiškia žvelgti į sutiktą įvykį ir nenutraukti žvilgsnio ištikimybės [nes jei nustojame į Jį žiūrėję, imame skęsti, kaip nutiko Petru] [...]. Būtent žvilgsnio į įvykį ištikimybė leidžia mumyse atsirasti vertinimo kriterijui ir nepasiduoti „pasaulio“ kriterijams“³⁶. Antraip galvosime, kad nešame naują kultūrą, o iš tiesų tik atkartosime tai, ką sako pasaulis.

Iš ko matosi, kad Įvykis dabar vyksta mūsų gyvenime? Jei tampame dvasios vargdieniais. Jei šiandien išeisime iš čia jausdami, kad esame dvasios vargdieniai, kaip bevardis trokšdami, užsispyrę būti ten, prie Paslapties durų, prie kūnu tapusios, vienalaiškės Paslapties, vykstančios dabar, pasiekiančios mus per mūsų draugijos veidus, o jį – per Kardinolo Federigo veidą.

Neprarasti ištakų leidžia būtent toks brandumas: vis aiškesnis sąmoningumas, kad tai, kas mus išgelbsti, yra Kitas, t.y. sąmoningumas, kad Jam priklausome, tokio tyrumo mumyse pabudimas, toks esminis neturtas, kurį mumyse pažadina Kristus įvykis ir apie kurį primena Popiežius laiške, kurį mums parašė besibaigiant Gailestingumo Jubiliejui (jį skaitėme per Brolijos rekolekcijas). Buvimas dvasios vargdieniais, kurio dėka esame pasirengę Jį priimti, yra Jo įvykio ženklas, ženklas, kad Įvykis dabar įvyksta man. Kaip liudija šis žmogus, kuris man parašė: „Vakar į mano rankas pateko bilietas į Metų pradžios renginį... Išprovokuota jau paties pavadinimo „Pradžioje taip nebuvo!“, iškart ėmiau savęs klausti, kokią vietą Kristus užima mano dienose, ne nuo rytojaus, bet jau dabar, nes kiekviena diena man tampa proga atpažinti ir liudyti“.

„Mano draugai (niekad nevartojau žodžio „draugai“ taip sąmoningai kaip dabar) [ir aš jums lygiai taip pat sąmoningai kartoju: „Mano draugai“], turime eiti šiuo keliu, visi, kurie esate čia, esate čia, nes buvote pašaukti į šį kelią. Labiau mylėsite moterį, labiau mylėsite draugus, labiau mylėsite vaikus, žinosite, ką reiškia pasigailėti, žinosite, ką reiškia atleisti, žinosite, ką reiškia pasiaukoti tam, kad kažkas būtų sukurta, kad kitiems būtų geriau, mokėsite būti žmogiški, būsite žmogiškesni. „Kas seka manimi, turės amžinąjį gyvenimą“, kuris yra Jis, santykis su Juo“³⁷. Kun. Giussani nedaro nuolaidų! Amžinasis gyvenimas yra Kristus, Jis yra išganymas. Tik jei prisirišime prie Jo šiame kelyje, pamatysime, kaip pražys santykiai, kaip kursime, būsime atviri kitų poreikiams, būsime vis žmogiškesni.

Būtent santykiyje su Juo galime patirti šimteriopai: „Jūsų žmogiškumas pražys šimteriopai, šimtą kartų labiau nei kitų, ir niekas jo nesuardys, niekas jo neįbaugins, nebebijosite nieko“³⁸, tačiau viskas suyra, kai atitolstame nuo Jo.

Kristaus įvykis išlieka istorijoje, tampa regimas šiandien tuo būdu, kurį Jis pasirinko: „Mūsų draugija yra vieta, kur ši esatis „yra“, kur ji atpažįstama ir kur ją lengviau pamilti, kur ši esatis

³⁶ L. Giussani-S. Alberto-J. Prades, *Generare tracce nella storia del mondo*, op. cit., p. 76.

³⁷ L. Giussani, *In cammino. 1992-1998*, BUR, Milano 2014, p. 226-227.

³⁸ *Ten pat*, p. 227.

atleidžia viską, ir šio atleidimo dėka nebegalime sėdėti rankas sudėję, norime padaryti kažką gero, gėrį, gėrį sau ir kitiems³⁹. Krikščioniškojo gyvenimo aspektai (kultūra, artimo meilė ir misija) tokiu būdu ištrykšta iš šaltinio, kuris yra tikėjimas. Jie neatskirti (kaip norėjo Kantas), bet suvienyti nuo pat ištakų, išreiškia ištakas. Todėl man smalsu, koks kūrybiškumas ištrykš susigrąžinus pradžią, jei seksime kun. Giussani kvietimu, ir kaip atsakysime į poreikius, su kuriais susidursime savo aplinkoje, siekdami gėrio visiems. Kas žino, kokių naujovių gyvenime išvysime, kaip šią vasarą atsitiko daugelyje stovyklų (kaip sakė ir Davide), arba kaip atsitinka tarp studentų, galite apie tai paskaityti žurnale „Tracce“!

Kokią formą įgauna mūsų buvimas dėl kitų? Liudijimo formą. „[Mūsų] gyvenimo užduotis yra liudyti šią esatį, ją atpažinti ir liudyti“⁴⁰. Neturime savo rankose didesnio turto už šią Esatį. Liudyti ne formaliai, ne kaip kažką, ką jau žinome, numarintą, bet kaip aktualiausią gyvenimo atsakymą. Judėjimas atsirado tam, kad leistų patirti šį atsakymą, o pats aiškiausias tokios patirties ženklas yra džiugesys.

Užbaigsiu kvietimu, kurį mums skyrė kun. Giussani: „Kristaus įvykis taip stipriai susijęs su dabartimi, kad veiksmingai jį pakeičia, daug veiksmingiau nei visi socialiniai ištekliai, kuriuos tik galėtume įsivaizduoti, nes žodžiai „džiaugsmas“ arba „džiugesys“ [kurių mums dažnai taip trūksta] niekada netaps tikslu, kurį užtikrintų bet koks, kad ir naujas, socialinis išteklius [tai nėra kokių nors mūsų veiksmų rezultatas]. Pagrindinė užduotis tiems, kas tiki, kas yra šios naujos tautos istorijos dalyviai, tai įrodyti, paliudyti Kristaus įvykio tiesą džiugesiu, kuris išlieka net ir sunkiausiose gyvenimo situacijose, nes džiugesys yra išskirtinis, stulbinantis įvykusio pasikeitimo ženklas, atskleidžiantis naują ontologiją“⁴¹.

Tai pats didžiausias iššūkis, pats žavingiausias nuotykis, ypač šiuo istoriniu momentu. Nėra nieko, kas būtų vertingiau ir ko trokštume labiau už faktą, kad įgautume tokį laisvo žmogaus žvilgsnį, kaip sakė Péguy. Šiandien nebeliko jokių idėjų ar įpročių, kurie palaikytų kelyje. Viskas remiasi laisve. Prašykime Viešpaties tokio žvilgsnio, kuris priklausys laisvam žmogui, trokštančiam priklausyti Kristui dėl vienintelės priežasties, dėl kurios galima norėti šiandien Jam priklausyti: nes Jis yra tas, kuris atsako į mūsų širdies laukimą.

Todėl linkiu, kad būtume ištikimi šiam sąmoningumui dėl esančios Esaties, kurią kun. Giussani mums liudijo iki paskutinių savo dienų ir apie kurią šiandien nuolat primena popiežius Pranciškus, kviesdamas grįžti prie esmės. Ne mūsų jėgos ar gebėjimai leis gimti kažkam, kas yra tikrai nauja, tikra, išpildyta, tik Viešpats bus to autorius, jei panorės pasinaudoti mūsų mažais kasdieniniais „taip“, kad ir toliau kurtų šią tautą kaip vilties ženklą visiems.

Pasinaudosiu šia Metų pradžios galimybe, kad pabrėžčiau, kaip svarbu, kad bendruomenėse tinkamai rūpintumės tam tikrais gestais ir priemonėmis, kurie būtini, kad mus ugdytų ir galėtume gyventi judėjimu. Šiandien pabrėšiu porą iš jų.

³⁹ *Ten pat*, p. 228.

⁴⁰ *Ten pat*.

⁴¹ L. Giussani-S. Alberto-J. Prades, *Generare tracce nella storia del mondo*, op. cit., p. 179.

Malda: reikia atpažinti (kaip sakė cituotas moksleivis), kas mums leidžia pradėti iš naujo, ką gali padaryti Viešpats, jei mes skiriame laiko šiam unikaliam santykiui, kuris mus nuolat atkuria, pradedant nuo faktų, kurie įvyksta gyvenime. Nes krikščioniška malda yra ne kas kita, kaip atminimas; pradedant nuo Eucharistijos, galingiausio atminimo gesto, tikrąja šių žodžių prasme, nes tai įvykis, kuris vyksta tą akimirką, kai aukojamos Šv. Mišios. Bet kad to išmoktume, reikia, kad mums taptų vis įprastesnė tyła, kad skirtume laiko sugrįžti prie tam tikrų dalykų, antraip išplinta visuotinis mentalitetas. Be tylos Jam nelieka galimybės įsiskverbti į gyvenimą. Mergelė Marija viską laikė savo širdyje, o mūsų širdyje dažnai pilna visko, tik ne Jo, kaip matome. Jei neturime laiko šiam santykiui, šiam atminimui, sulauksime pasekmių. Uždusime. Galime užsiimti bet kuo, bet mūsų veiduose neatsiras džiugesys. Nes trūksta Jo. Ne tai, kuo užsiimame, padaro mus džiugius, bet šis unikalus santykis su Kristumi, kuris vėliau pasklinda po visą dieną. Tai nėra alternatyva veikimui: svarbu tai, kad tas santykis apimtų visa tai, kuo užsiimame; antraip visa tai, ko imamės, nesuteiks gyvenimui pilnatvės ir džiugesio.

Dainavimas: tegul auga mūsų meilė dainavimui; neturime prarasti troškimo vis geriau dainuoti kartu. Visi suprantame, kokia pagalba yra gražus dainavimas drauge. Kun. Giussani mus privertė susižavėti tam tikru dainavimu kartu, todėl kai bandome dainuoti kas sau, kad parodytume save, tai tampa visiškai nepakenčiama. Jei prarasime tokį siekį, prarasime vieną iš esminių dalykų. Todėl turime skirti laiko, kad pasiruoštume dainuoti ir parepetuotume dainas su visa bendruomene, kad perteiktume tokį būdą, kurio išmokome.